

Homilija o Prvi Mojzesovi knjigi

41,3-7

(izbrani odlomki)

3. [...] Danes je namreč potrebno pogledati na očaka Abrahama, da se poučite o tem, kakšne nagrade je za svojo gostoljubnost prejel od Boga. *Bog se mu je prikazal*, pravi, *pri Mamrejevih hrastih, ko je opoldne sedel pri vhodu v svoj šotor* (1 Mz 18,1). Preučimo s skrbnostjo vsako besedo, odkrijmo zaklad in spoznajmo vso bogastvo, ki se tu nahaja. *On je videl*, pravi, *Boga*. Zakaj je začel tako: *Bog se mu je prikazal*? Poglej Gospodovo človekoljubnost [φιλανθρωπία] in uvidi, prosim, služabnikovo dobrotljivost [εὐγνωμοσύνη].

Iz tega uvidi, prosim, krepost pravičnega. *Ko je sedel*, pravi, *pri svojem šotoru*. Gostoljubje [φιλοξενία] je imel za svojo dolžnost, tako da ni prenašal drugega niti ni predal nikomur izmed svojih tega lova.¹ Čeprav je imel tristo osemnajst služabnikov² in je bil že v letih, imel je sto let, je sedel pri vhodu. Ne le, da se drugi pogosto ne trudijo tako, ampak obratno, prizadevajo si izogibati se stikov s tujci, da jim jih ne bi bilo treba sprejeti [ὑποδέχομαι]. Toda ne tako pravični, saj je vendar sedel pri vhodu svojega šotora opoldne. To je velika moč gostoljubja in izobilje pravičnikove kreposti, saj je to počel celo ob poldnevu. Vsekakor, ker je vedel za veliko potrebo po oskrbi [θεραπεία] njih, ki so morali potovati ob tem času, je izbral ta pravi trenutek in je sede šel na lov za njimi, ki so potovali mimo. Pomoč potovalcev je imel za svoj lastni počitek in prizadeval si je, da bi te, ki so bili opečeni od vročine, pripeljal v senco – brez vmešavanja v to, kdo so, in ne glede na to, ali jih je poznal ali ne.

Poslušajmo, predragi, in kadar sprejemamo tujce [ξενίξειν], ne poizvedujmo, kdo in odkod so. Če bi namreč oče vpraševal po tem, bi storil enako napako/greh. Toda poznal je, pravi, dostojanstvo teh, ki so prišli. Na kakšen način je to razvidno? Kako bi ga občudovali, če bi bil storil to? Njegova gostoljubnost namreč ne bi bila občudovanja vredna, kot v resnici je, če bi postavljaj vprašanja. Čeprav ni poznal prišlekov, jih je sprejel s tako uslužnostjo [προθυμία] in spoštovanjem [τιμή], kot jo ima služabnik do gospodarja, skorajda zvezal jih je z besedami prošnje za pomoč tako, da ga ne bi zavrnil in ne prizadejali velike škode. On je namreč vedel kako se vesti, zato je tudi z velikim žarom v tem pobral obilne sadove.

Toda poslušajmo besede istega pisca, da bi ti lahko v (Abrahamovi) pozni starosti spoznal mladostno vnemo, v starcu mladeniča, ki je postal kaj navdušen in je prepričan, da je v prihodu obiskovalcev našel zaklad. *Ko je povzdignil oči*, pravi, *je videl in glej, trije možje so stali zgoraj. Ko jih je zagledal, je od vhoda v svoj šotor stekel njim naproti* (1 Mz 18,2). Starec teče in kar leti. Videl je namreč plen in brez izgovorov o svoji šibkosti je stekel proti ulovu. Ni naročil služabnikom, pokazal ni nobene brezbriznosti [ῥάθυμος], marveč je on sam stekel, skorajda govoreč: »Izjemen zaklad, velika priložnost, ki jo moram izkoristiti, da mi tak dobiček ne ubeži.« Pravični je delal tako, saj je imel v mislih sprejeti nepoznane potovalce.

---

1 Krizostom izpostavi Abrahamovo aktivnost pri sprejemanju gostov, zato njegovo gostoljubje prikaže z metaforo lova.

2 Prim. 1 Mz 14,14.

4. [...] Občudovanje njegove srčnosti ni toliko v dejstvu, da jih je sprejel, marveč, da jih je sprejel s tako naklonjenostjo, ne oziraje se na svoja leta niti na prišleke (verjetno so se prikazali kot mladi). Ni mislil, da zadostuje zgolj besedno povabilo, ampak *se jim je priklonil*, pravi, *do tal*, kakor ponižno roteč v podajanju svoje odločne prošnje, da bi se ne zdelo, da je njegov odnos zgolj formalen. [...] *Ko se je priklonil*, pravi, *je rekel: Gospod, če sem našel milost pred teboj, ne odidi od svojega služabnika*. Kako bi se lahko dostojno opisalo tega pravičnega? Kako bi se ga lahko hvalilo z neizmernimi besedami? Reči *Gospod* je namreč še sprejemljivo, reči *če sem našel milost pred teboj*, pa je neverjetno: daješ milost, pravi, in ne sprejemaš! Takšna je v resnici gostoljubnost: kdor jo vneto izvršuje, prejme več, kot pa da.

Naj nihče izmed poslušalcev ne priduši pravičnikove kreposti in naj ne misli, da je vedel, kdo so prišleki, ko je to izrekel. V nasprotju s tem, kar je bilo pogosto rečeno – da je bil njegov odnos nekaj izjemnega, ker je to rekel zavedajoč se, kdo so –, je v resnici čudovito in vredno občudovanja, da je to izrekel, kot da bi naslavljal ljudi. Tudi če so bili trije gosti, se ti ne čudi, da je naslovil zgolj enega, ko je pravični rekel: *Gospod*. Morda se je eden izmed dospelih zdel bolj imeniten in je naslovil njega.

5. [...] Naj poslušajo možje, naj poslušajo žene! Možje naj torej tako vzgajajo svoje žene, če želijo doseči duhovni dobiček, da ne prelagajo vsega na služabnike, marveč naj vse opravijo same. Žene pa naj se trudijo pridružiti možem pri njihovih dobrih delih ter naj se ne sramujejo gostoljubja in skrbi za goste, temveč naj posnemajo starko Saro, ki pri svojih letih sprejme ta trud in izpolni dolžnosti služabnikov. Vendar vem, da nihče ne bo sledil temu, kar sem povedal. Sedaj namreč vsi hitijo v nasprotno smer, ženske so zelo topoglave in skrbijo le za lepoto oblačil, za zlatnino, nakit in zunanji okras, prav nič pa za dušo. Niti Pavel jih ne briga, ko kriči in pravi: *Ne s spletanjem las, zlatom ali dragoceno obleko* (1 Tim 2,9). Poglej to nebeško dušo (tj. Pavel), kako ni imel za sramotno govoriti o tem in opominjati celo glede kit. Po pravici, saj je premogel vso skrb za duše.³ Ker je vedel, da te zadeve povzročajo najvišjo pogubo duše, se ni izogibal nobenemu poučevanju njih, ki bolehajo za temi stvarmi, temveč pravi: »Če se želiš ozaljšati, se ozaljšaj z resničnim lišpom, ki pritiče pobožnim ženam: ozaljšaj se z dobrimi deli!« To je okras duše, to ne doživi nobene zunanje obsodbe, tega nihče ne bo mogel izbrisati, to ostane neosvojljivo vekomaj. Iz zunanjega okrasa pa se rojevajo neštevilne slabe stvari, da ne govorim o pokvarjenosti duše, o ošabnosti, ki zraste iz tega, o preziru do bližnjih, o blaznosti razuma, o uničenju duše ali o roju neprimernih užitkov. Ta zunanji okras je tudi izmuzljiv, pa naj gre za hudodelstva služabnikov, naval tatov ali napad obrekovalcev, lahko pa bi našli še na tisoče drugih slabih dejanj in neprestanih zoprnij, ki se rojevajo iz tega. A Sara ni bila taka. Nasprotno, nosila je resnični okras in zato je bila vredna očaka; kakor se je on potrudil in pohitel v šotor, je tako tudi ona vneto izpolnjevala naročeno in zamesila tri merice moke. Ker so bili namreč trije gostje, je velel zamesiti tri merice, da bi lahko hitreje prišel do kruha. Ko je to naročil, je znova stekel k živini. O, mladost starca! O, moč duše! Teče k živini, a tja ne dopusti iti služabnikom, s čemer gostom v vsem pokaže, kakšna radost ga je navdala, kako ceni njihovo navzočnost in da ima to za zaklad.

---

³ Izraz »skrb za dušo [ἐπιμέλεια τῆς ψυχῆς]« je značilno sokratsko-platonističen (prim. Platon, *Apologija* 29e; Ksenofont, *Spomini na Sokrata* 1, 2, 4).

6. [...] *Vzel je masla, mleka in tele, ki ga je pripravil, in postavil prednje* (1 Mz 18,8). On sam napravi vse in postreže. Ni se imel za vrednega, da bi se usedel k njim, ampak je, medtem ko so jedli, stal pod drevesom. O, silno gostoljubje! O, prekipevajoča ponižnost! O, jakost bogoljubnega duha! Medtem, ko oni jedo, ta stoletnik stoji ob strani. Zdi se mi, da je zaradi ljubezni in vdanosti tako premagal svojo šibkost kot tudi prejel določeno moč. Pogosto se zgodi, da gorečnost duše, če je odločna, zmaga šibkost telesa. Očak zatorej stoji kot sluga, saj ima za veliko čast, da more služiti gostom in jim lajšati napor njihovega potovanja. Si videl, kako veliko je gostoljubje pravičnika? Ne glej na to, da streže kruh in tele, temveč premisli, s kakšno častjo in ponižnostjo je pokazal gostoljubna dejanja; ne kakor številni, ki se, četudi katerikrat storijo kaj takega, bahajo pred gosti in jih pogostoma celo prezirajo zaradi pomoči. To je podobno tistemu, ki je zbral in si osvojil bogastvo, potem pa vse zbrano pomeče iz svojih rok. Kdor namreč kaj dela z nesramnostjo in se dela, kot da je več dal, kot prejel, v resnici ne ve, kaj počne; zato izgublja tudi nagrado za to.

7. [...] Ne zavračajmo tako lepega dobička gostoljubnosti, marveč se vsak dan trudimo skleniti to dobro kupčijo zavedajoč se, da naš Gospod zahteva obilje vneme in ne odličnosti jedi ali izvrstne postrežbe, temveč dobro voljo: ne le zgolj pomoč preko besed, ampak srčno ljubezen iskrenega namena. Zato je neki modrec dejal: *Več je beseda kot darilo* (Sir 18,16). Pogostoma je namreč besedna pomoč bolj oživila potrebnega kot dar. Zavedajoč se tega ne bodimo nejevoljni s tistimi, ki se obračajo na nas, temveč, če smo zmožno olajšati njihovo revščino, storimo to z veseljem in veliko radostjo in ne, kakor da bi darovali, temveč, kakor da bi zaslužili. Če pa ne moremo (pomagati materialno), se ne hudujmo nad njimi, marveč jim, tudi če zgolj s pomočjo v besedah, s krotkostjo odgovorimo. Zakaj se grobo vedeš do njega? Te mar izsiljuje? Uporablja nasilje? Želi si, prosi, vabi; kdor tako dela, si ne zasluži prezirljivosti. Zakaj pravim, da želi in vabi? Močno moleduje in vse to počne zaradi enega obola, pa mu ne damo niti tega. Kakšen izgovor bomo našli? Kakšen zagovor bomo lahko imeli mi, ki imamo vsakodnevno polno mizo, ki pogosto porabljamo več, kot potrebujemo, njim pa ne damo ničesar, čeprav bi si s tem lahko priskrbeli mnoge dobrine?

O, kakšna velika nemarnost! Kakšno škodo nam prinaša! In kolikšen dobiček pustimo, da nam uide iz rok! Priložnost za svoje odrešenje, ki ga podarja Bog, izpuščamo brez premisleka in preudarka niti o majhnosti tega, kar dajemo, niti o neznanskosti povračila za to. Rajši vse zapiramo v omare in pustimo, da rja uniči zlato ali ga preprosto prepustimo tatovom, raznobarvne obleke pa pustimo požreti moljem. Tega, kar je shranjeno brez razloga, ne dovolimo primerno upravljati, da bi se na ta način ohranilo za nas v bodočnosti in bi tako postali vredni neizrekljivih dobrin ter bi jih vsi mi lahko dosegli, zahvaljujoč človekoljubju našega Gospoda, Jezusa Kristusa, kateremu gre, skupaj z Očetom in Sinom, slava, moč, čast, zdaj in vselej in vekomaj. Amen.

Prevedel: fr. Jan Dominik Bogataj OFM